

keleti és északkeleti részein tartották fenn magukat legtovább az avarok még a Nagy Károly-féle hadjáratok után is. Hunyadmegyében pl. egyik krónikás szerint tömegesen laktak avarok, különösen Hátszeg vidékén, s Kuun Géza gr. szerint e korszakból valók a Syl folyó neve, a Saag, Abló, Babócs stb. hely és Igech, Szerekes, Andos és Zeyk családnevek. Hazánk északkeleti részein levő Abara, Bajánháza, Baján stb. helynevek ugyancsak Baján khagán, illetőleg az ott huzamosabb ideig tartózkodott avarok nyomait bizonyítja, sőt nézetünk szerint a Zsadány (Sodan, Sadan) helynév is.

Ezzel végződik a három kötetre tervezett monographia első kötete, mely tartalmának változatosságánál s alaposságánál fogva egyike e nemű monografia-irodalmunk legkiválóbbjainak. A szerkesztő neve kezesség arra nézve, hogy a többi kötetek is hasonló szellemi színvonalon lesznek.

Dr. Lukinich Imre.

A szepesmegyei történelmi társulat évkönyve.

1896—1901. Szerkesztette dr. Hajnóczy R. József. Lőcse, 1901. 8°. 192 + XXVIII. l.

A szepesmegyei történelmi társulat, mely a múlt években több kiváló monographiával gazdagította történelmi irodalmunkat, Münnich, Weber, Hradszky, Sváby és Demkó stb. tollából, — múlt évi tagilletékül is kétségkívül értékes, bár a laikus közönség előtt talán száraznak tetsző művet adott tagjai kezébe, t. i. *Lőcse város levéltárának tartalom-jegyzékét* Hajnóczy közlésében.

A vásosi levéltárat dr. Demkó Kálmán rendezte, s főleg az ő kutatási alapján általánosságban fogalmat alkothatunk magunknak arról a levéltárról, melyben daczára az 1550-iki nagy tűzvésznek (melynek az akkori levéltár is áldozatául esett) 1280-tól 1779-ig bezárólag 28251 irat van. Ezeket az iratokat ismerteti, illetőleg regestálja Hajnóczy; jelenleg azonban nem adja az egészet, hanem a társulatnak szerény anyagi viszonyainál fogva csak 1662-ig megy.

E rövid regesták azonban mégis híven feltüntetik Lőcse szerepét hazánk történelmében; a város szereplésének főjellemvonása mindenestre a Habsburg-házhoz való ragaszkodás, ellentétben pl. Késmárkkal, Szapolyai János király kiváltságokkal bőven ellátott városával, mely e kortól kezdve a Habsburgház ellenes törekvések egyik kiinduló pontja volt. Így azután természetes, hogy e két város közt is állandó volt az antagonizmus. Ezenkívül sok műveltség, művészet, ipar és gazdaságtörténelmi adalékot találhatunk a regestákban, illetőleg a levéltárban. Azt hisszük egyébiránt, hogy a levéltári anyaga kivonatos közlése csak előfutára lesz a város politikai történetének, melynek, valamint Késmárk történetének megírása annál kívánatosabb volna,

mert hiszen használható monographiák jelentek meg már sokkal kisebb szerepet játszott szepesi városokról is. (pl. Béla, Leibic, Podolin stb.)

Még csak egy szót a közlési módra vonatkozólag. Hajnóczy évsoros tartalomjegyzéket ad, a mi ellen nincs ugyan kifogásunk, de mi az áttekinthetőség megkönnyítése végett czélszerűbbnek tartjuk a Demkó-féle osztályos tartalomjegyzéket. Igaz ugyan, hogy a Hajnóczitól ígért tárgyosztályos számmutató és betűsoros névmutató tájékozással fog szolgálni, de az áttekintés mégis meg van nehezítve. Azt azonban nem helyeselhetjük, hogy néhol oly általános és mégis oly fukar a regesta, hogy azon eligazodni vajmi bajos. Nagyon gyakori pl. az efféle kitétel: „1521 – 1600. Eperjes. E város hatóságának 190 levele, Lőcse hatóságához különféle törvénykező, ipari, kereskedelmi, vallási, hadi és politikai ügyekről stb.” Az ilyen regesta valaminél több a semminél; ebben az esetben nagyon is kívánatos volna a részletezés a kutató munkájának megkönnyítése végett.

Elismerésünket azonban a fáradhatatlan közlőtől nem tagadhatjuk meg, valamint a társulattól magától sem, melynek a tagilletéke kövételre méltó példa lehetne városaink s megyéink előtt. Az évkönyvet a társulati ügyekről szóló értesítés zárja be; érdemesnek tartjuk felemlíteni, hogy a társulatnak 329 rendes tagja van.

Dr. Lukinich Imre.

Ifjúsági könyvtárak és ifjúsági olvasmányok a nevelés szolgálatában.

Irta dr. *Neményi Imre*. Bpest, Lampel, 1902. S. r. 346. Ára 6 k.

Egy lelkiismeretes, az iskola magasztos hivatásának érzésétől teljesen áthatott pedagógus széleskörű tapasztalással és tudással fölfegyverkezve száll síkra e műben az ifjúsági könyvtárak és olvasmányok érdekében. Kétségtelen, hogy ha az iskola valóban meg akar felelni hivatásának, nagyon kiváló figyelemben kell részesítenie az ifjúság olvasmányait. Mert ez olvasmányok ápolják tovább az ifjú lelkében az elhintett magvakat, ezek szelésítik látókörét, mélyítik tudását, edzik meg az élet nagy feladataira, ha kellően alkalmazzuk őket, és ezek rombolják le mindazt, a mit az iskola bennük, jót és nemeset, épített, ha nemtörődomséggel ügyet sem vetünk rájuk.

Olyan igazság ez, melyet bizonyítanunk nem szükséges. És mégis úgy van az minálunk, hogy vagy nincs is ifjúsági könyvtára az iskolának, természetes, hogy itt minden iskolát értek, a népiiskolától az egyetemig, vagy ha van, megelégszünk azzal, hogy a gyermekek bizonyos időközökben ki-kivegyenek belőle olvasmányokat; de többre nem is gondolunk.

Mindehhez járúl még azután az is, hogy nálunk az ifjúsági